

Ūkio subjektų apklausa dėl priežiūros institucijų patikrinimų vertinimo

PIPA įrankio rezultatų analizė už 2023 m.
(2023.01.01 – 2023.12.31 duomenys)

Priežiūros institucijos, aktyviausiai vykdančios verslo apklausas. PIPA įrankio naudojimas

Priežiūros institucijos	Užregistruotų patikrinimų skaičius	Užpildytų apklausų anketų skaičius	Rezultatyvumas, %
Aplinkos apsaugos departamentas (AAD)	380	71	18,7%
Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT)	342	113	33,0%
Lietuvos metrologijos inspekcija (LMI)	329	88	26,7%
Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (VVTAT)	190	16	8,4%
Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (NTAKD)	64	35	54,7%
Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (VERT)	46	5	10,9%
VŠĮ "Transporto kompetencijų agentūra" (TKA)	27	6	22,2%
VšĮ Lietuvos prabavimo rūmai (LPR)	22	6	27,3%
Kauno apskrities valstybinė mokesčių inspekcija	15	7	46,7%
Lietuvos auditorių rūmai (LAR)	10	8	80,0%
Žuvininkystės tarnyba (ŽT)	9	4	44,4%
Valstybinė mokesčių inspekcija (VMI)	9	2	22,2%
Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba (VDTAT)	6	3	50,0%
Šiaulių apskrities valstybinė mokesčių inspekcija	6	0	0,0%
Klaipėdos apskrities valstybinė mokesčių inspekcija	5	1	20,0%
Nacionalinė žemės tarnyba (NŽT)	2	0	0,0%
Panevėžio apskrities valstybinė mokesčių inspekcija	1	0	0,0%
Lietuvos transporto saugos administracija (LTSA)	1	1	100,0%

Visų PIPA įrankį naudojančių institucijų duomenys per 2023 metus

1464

Užregistruota patikrinimų

366

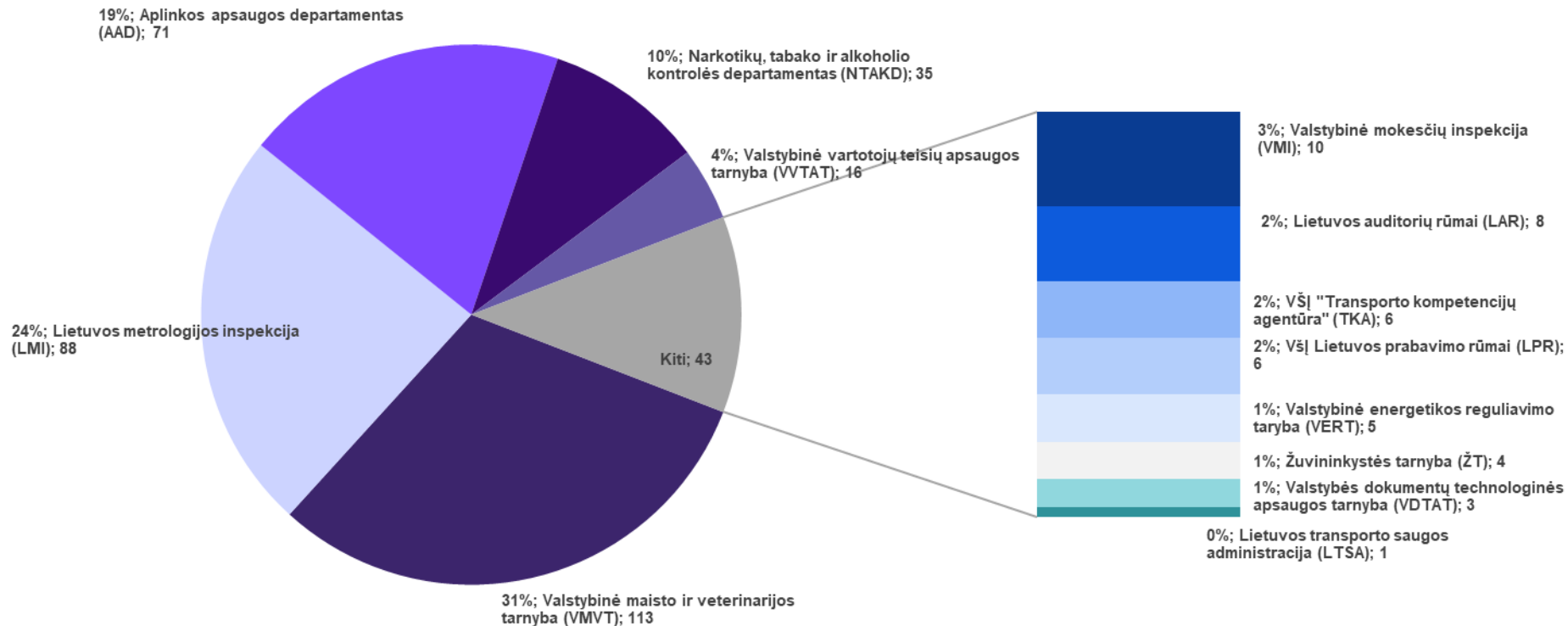
Gauta užpildytų anketų

31,40 %

Rezultatyvumas, %

Priežiūros institucijų PIPA įrankiu registruotų ir įvertintų patikrinimų skaičius

Įvertintų patikrinimų skaičius

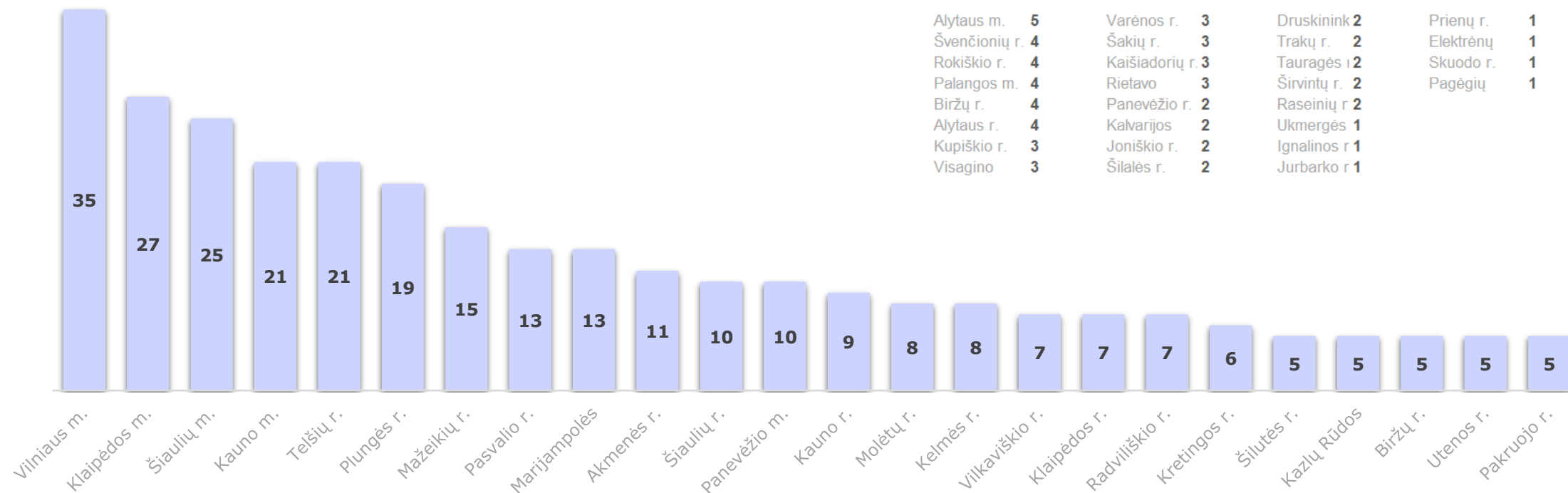

Iš viso apklausose buvo vertinti **1464 patikrinimai**.

Aplinkos apsaugos departamentas (AAD), Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (VMVT) ir Lietuvos metrologijos inspekcija (LMI) aktyviausiai naudojami įrankiu.

Daugiausiai patikrinimų registruota didžiųjų miestų savivaldybėse

Patikrinimų skaičius pagal savivaldybes

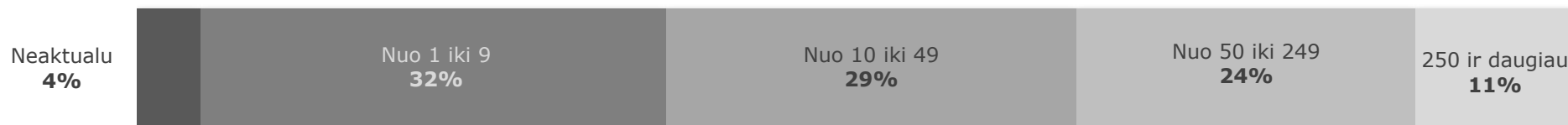

Dažniausiai tikrintos **daugiau nei 10 metų** veikiančios įmonės su **10-49 darbuotojais** (apie 23% nuo visų patikrinimų)

Tikrintų įmonių amžius

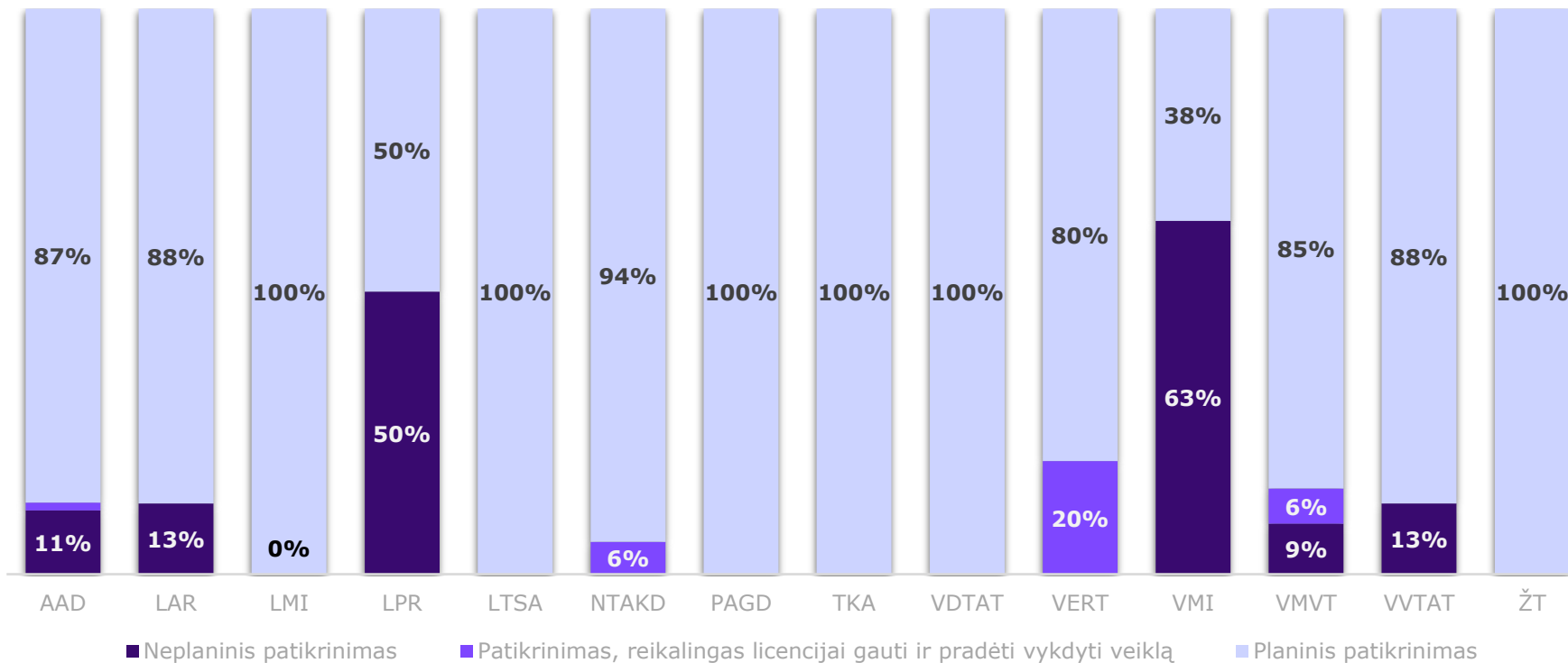
Tikrintose įmonėse dirbančių darbuotojų skaičius

89% atvejų buvo atlikti planiniai patikrinimai (8% neplaninių, 3% licencijai gauti)

VMVT	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
LMI	Lietuvos metrologijos inspekcija
AAD	Aplinkos apsaugos departamentas
NTAKD	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
VVTAT	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija
LAR	Lietuvos auditorių rūmai
TKA	VŠĮ "Transporto kompetencijų agentūra"
LPR	VŠĮ Lietuvos prabavimo rūmai
VERT	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
ŽT	Žuvininkystės tarnyba
VDTAT	Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba
LTSA	Lietuvos transporto saugos administracija

Patikrinimų pobūdis pagal institucijas

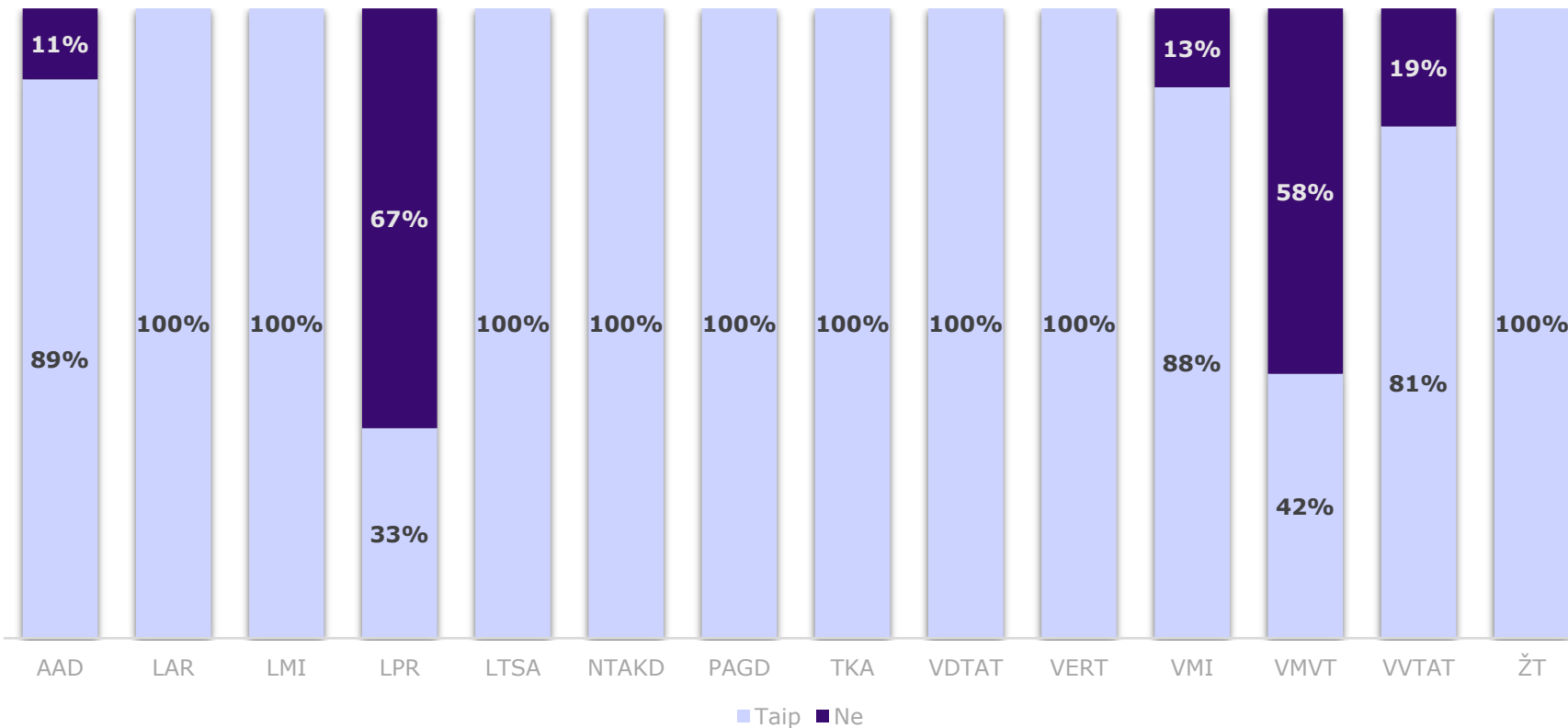
Iki metų veikiančiose įmonėse **59%** atvejų buvo atlikti **planiniai patikrinimai** (35% patikrinimai, reikalingi licencijai gauti ir pradėti vykdyti veiklą, 6% neplaniniai patikrinimai).

Mėlynai išryškintos institucijos, kurios daugiausiai užregistravo patikrinimų.

78% atvejų buvo iš anksto pranešta apie būsimą patikrinimą

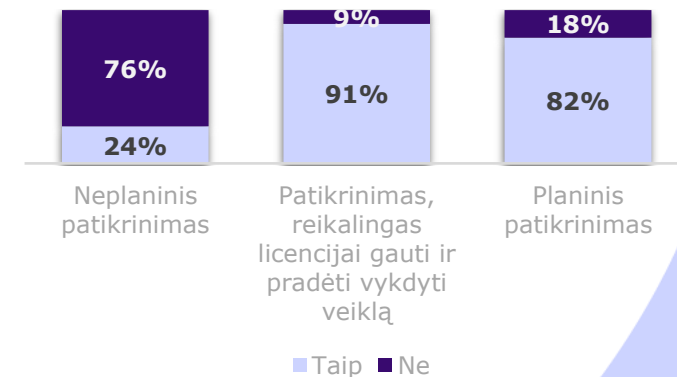
- VMVT Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
- LMI Lietuvos metrologijos inspekcija
- AAD Aplinkos apsaugos departamentas
- NTAKD Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
- VVTAT Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba
- VMI Valstybinė mokesčių inspekcija
- LAR Lietuvos auditorių rūmai
- TKA VŠĮ "Transporto kompetencijų agentūra"
- LPR VŠĮ Lietuvos prabavimo rūmai
- VERT Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
- ŽT Žuvininkystės tarnyba
- VDTAT Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba
- LTSA Lietuvos transporto saugos administracija

Ar pranešė iš anksto apie būsimą patikrinimą?

Mėlynai išryškintos institucijos, kurios daugiausiai užregistravo patikrinimų.

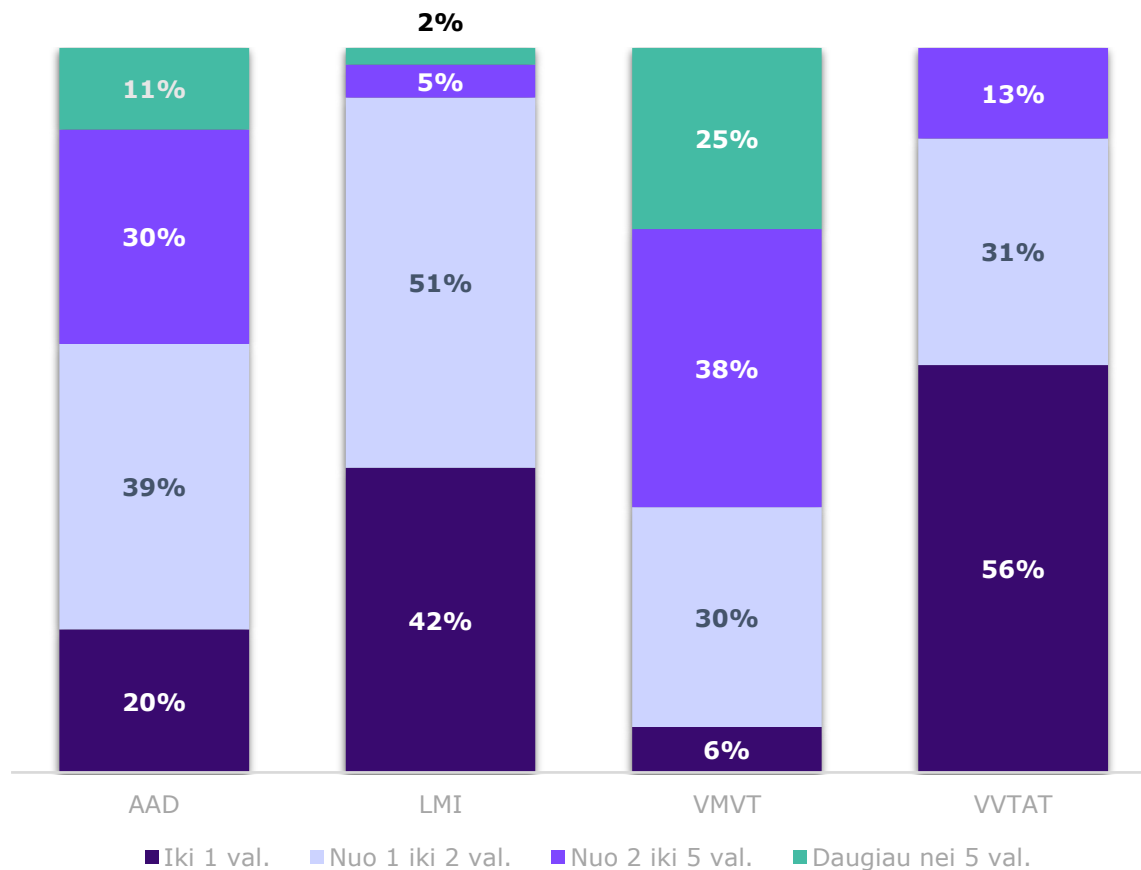
Ar pranešė iš anksto? Pagal patikrinimo pobūdį

Dažniausiai (37% atvejų) patikrinimai trunka 1-2 val.

VMVT	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
LMI	Lietuvos metrologijos inspekcija
AAD	Aplinkos apsaugos departamentas
NTAKD	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
VVTAT	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija
LAR	Lietuvos auditorių rūmai
TKA	VŠĮ "Transporto kompetencijų agentūra"
LPR	VŠĮ Lietuvos prabavimo rūmai
VERT	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
ŽT	Žuvininkystės tarnyba
VDTAT	Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba
LTSA	Lietuvos transporto saugos administracija

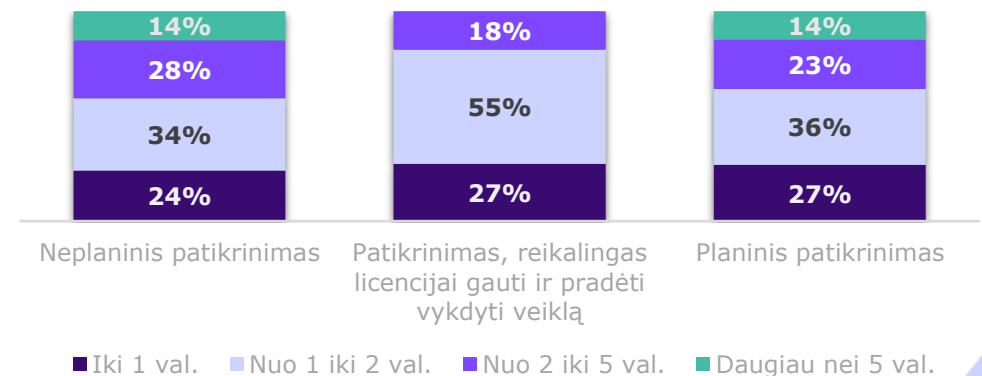
Patikrinimų trukmė valandomis

Ilgiausiai patikrinimus atlieka **VMVT**.

Ilgiau užtrunka atlikti planinį patikrinimą nei neplaninį.

Patikrinimų trukmė pagal patikrinimo pobūdį

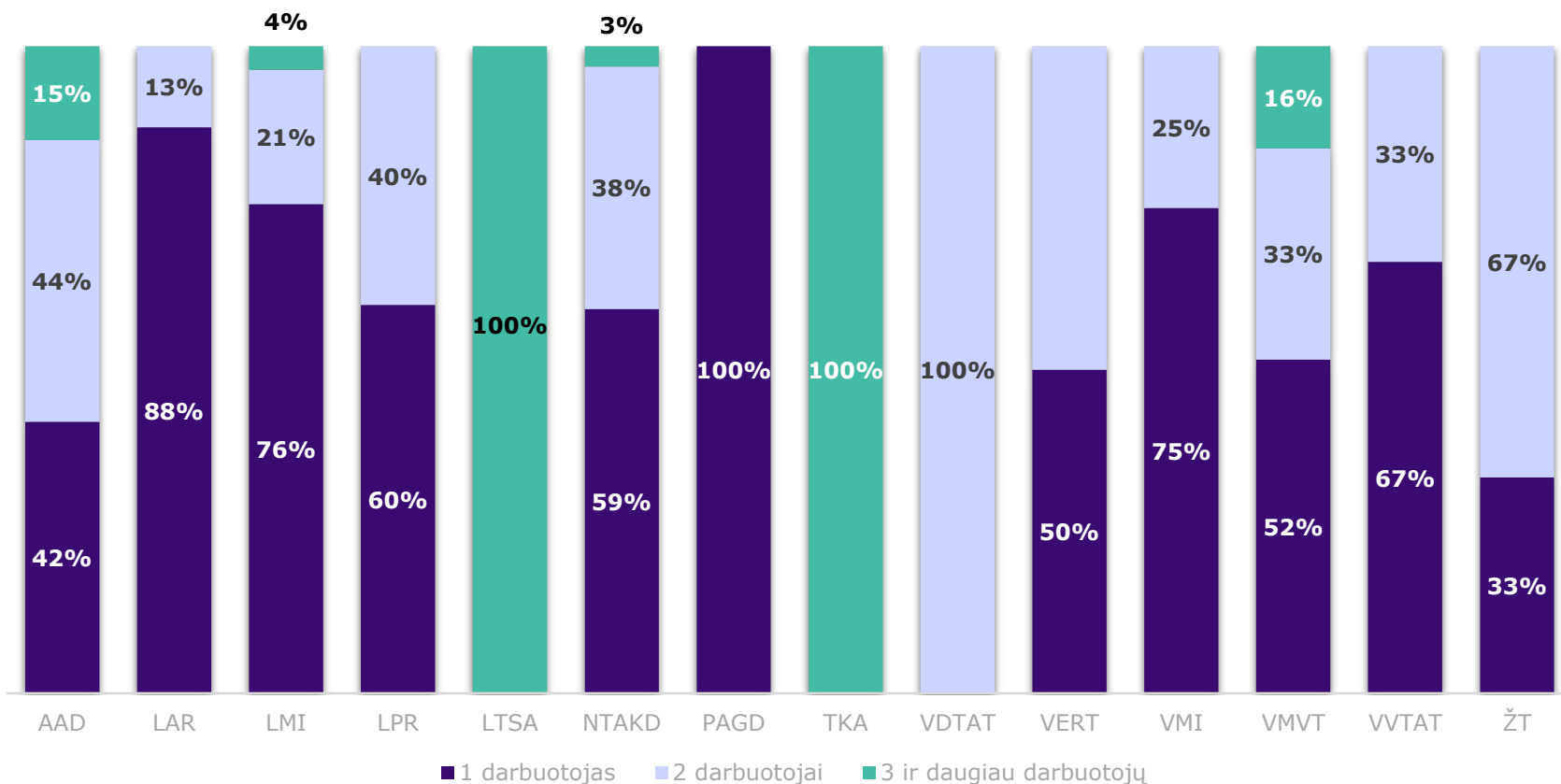

Dažniausiai (57% atvejų) patikrinimuose dalyvauja 1 darbuotojas

VMVT	Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba
LMI	Lietuvos metrologijos inspekcija
AAD	Aplinkos apsaugos departamentas
NTAKD	Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas
VVTAT	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba
VMI	Valstybinė mokesčių inspekcija
LAR	Lietuvos auditorių rūmai
TKA	VŠĮ "Transporto kompetencijų agentūra"
LPR	VŠĮ Lietuvos prabavimo rūmai
VERT	Valstybinė energetikos reguliavimo taryba
ŽT	Žuvininkystės tarnyba
VDTAT	Valstybės dokumentų technologinės apsaugos tarnyba
LTSA	Lietuvos transporto saugos administracija

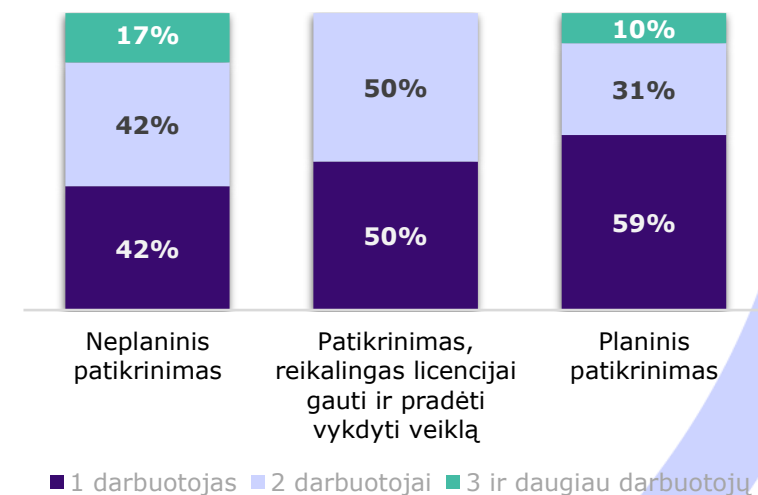
Patikrinimuose dalyvavusių darbuotojų skaičius

Eliminuota, kam neaktualu

Patikrinimuose dalyvavusių darbuotojų skaičius pagal patikrinimo pobūdį

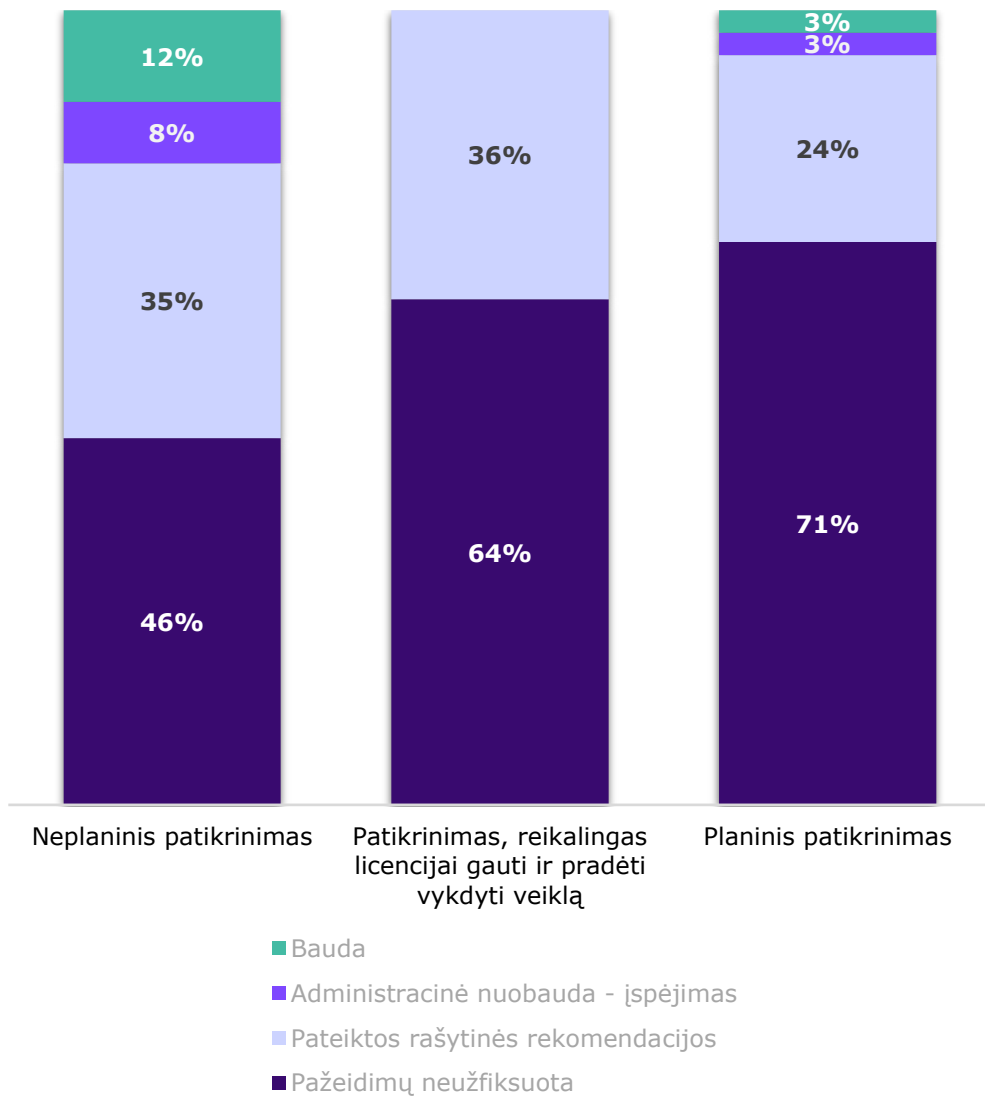
Eliminuota, kam neaktualu

Mėlynai išryškintos institucijos, kurios daugiausiai užregistravo patikrinimų.

Patikrinimų pasekmės pagal patikrinimo pobūdį

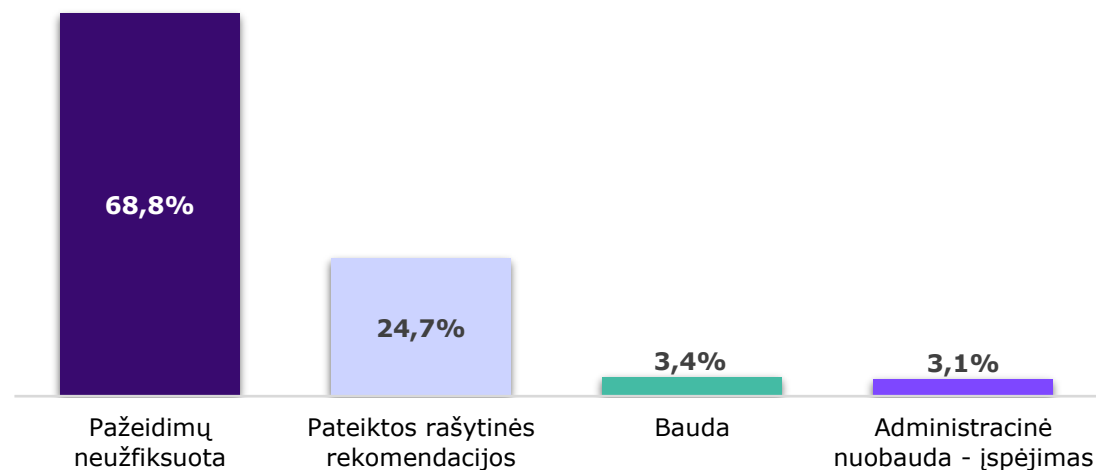
Eliminuota, kam dar nepateikta

96% atvejų institucijos **informavo**, už kokių reikalavimų pažeidimų buvo pritaikytos poveikio priemonės ir kaip ištaisyti neatitiktį.

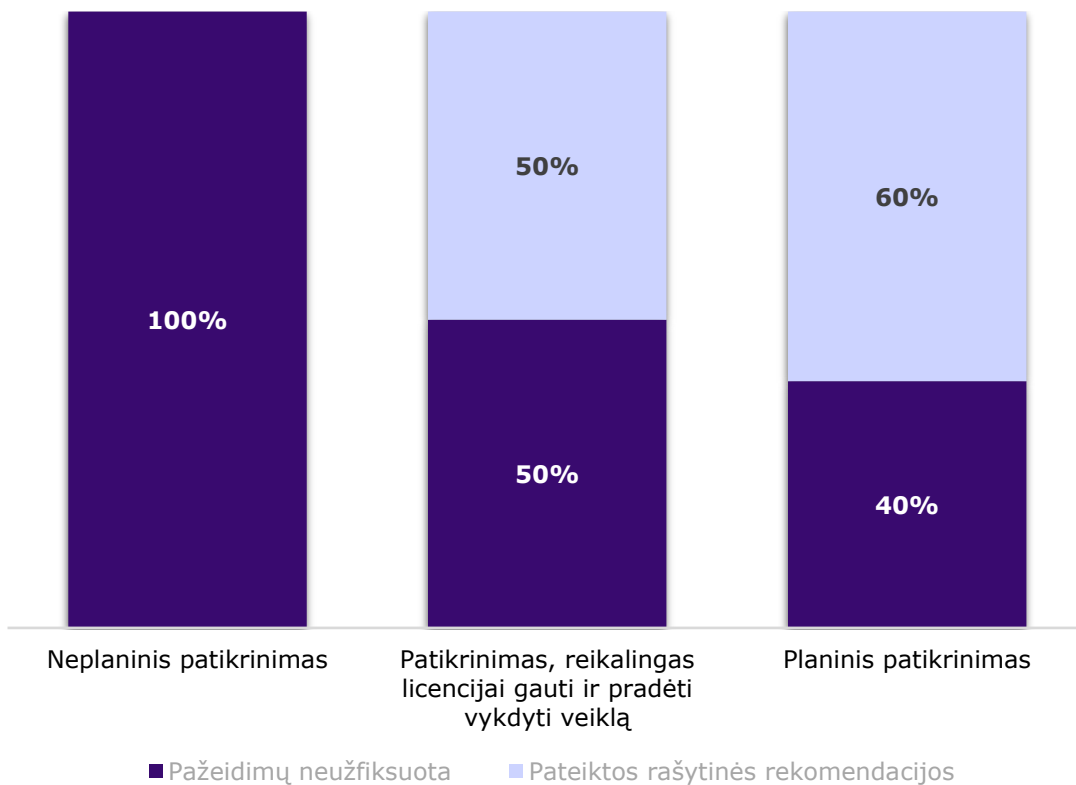
Patikrinimų pasekmės

Eliminuota, kam dar nepateikta

Patikrinimų pasekmės iki metų veikiančiose įmonėse pagal patikrinimo pobūdį

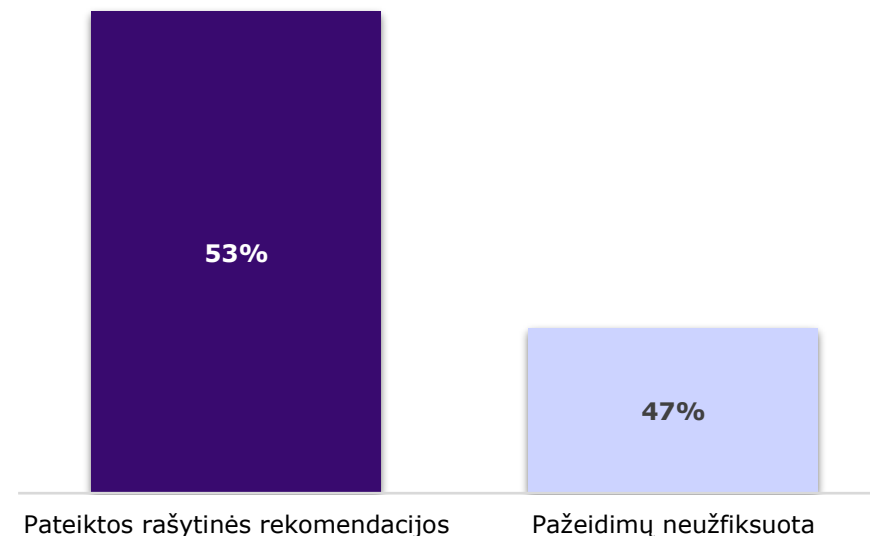
Eliminuota, kam dar nepatekta

98,6% atveju institucijos **informavo**, už kokių reikalavimų pažeidimą buvo pateiktos rašytinės rekomendacijos ir kaip tuos pažeidimus ištaisyti.

Patikrinimų pasekmės iki metų veikiančiose įmonėse

Eliminuota, kam dar nepatekta

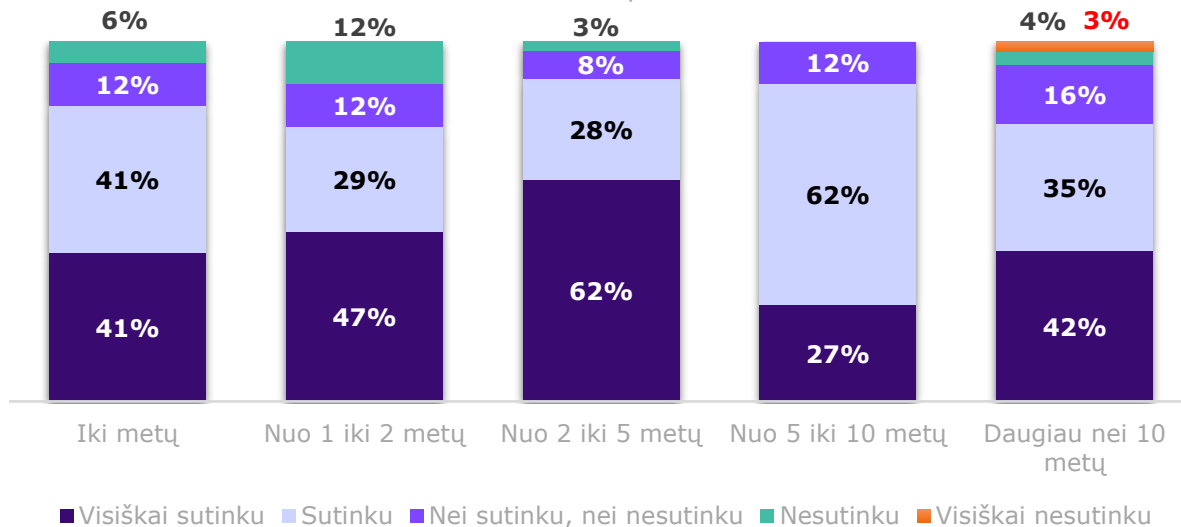

Iki metų veikiančiose įmonėse **53%** atveju **pažeidimų neužfiksuota** (likę 47% - rašytinės rekomendacijos)

Ar sutinkate, kad veiklos patikrinimas prisidėjo prie Jūsų įmonės veiklos tobulinimo?

pagal veiklos amžių

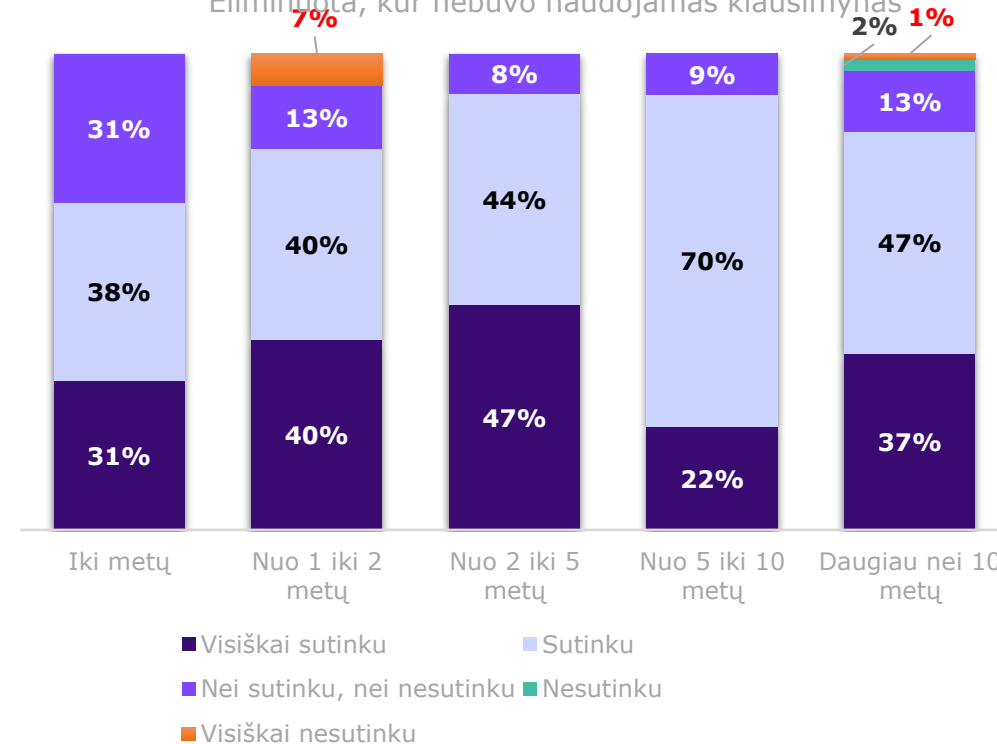
Eliminuota, kam neaktualu

Ar sutinkate, kad kontrolinis klausimynas padėjo suvokti teisės aktų reikalavimus ir geriau juos įgyvendinti?

pagal veiklos amžių

Eliminuota, kur nebuvo naudojamas klausimynas

Palankiausiai patikrinimus vertino nuo 2 iki 5 metų veikiančios įmonės

8% atvejų klausimynas nebuvo naudojamas

Statistiniai pokyčiai lyginant su ankstesniuoju vertinimu

(laikotarpis 2022.02.23 – 2023.04.30)

- ❖ Per vertinamą laikotarpį daugiausiai **patikrinimų** (35) atlikta **Vilniaus m. savivaldybėje** (ankstesniuoju laikotarpiu buvo Kauno m. savivaldybėje – **67** patikrinimai);
- ❖ Pasikeitė dažniausiai tikrintų įmonių dydis – dabar dažniausiai tikrintos daugiau nei 10 metų veikiančios įmonės su **10-49** darbuotojais (ankstesniuoju laikotarpiu - su **50-249** darbuotojais);
- ❖ Ženkliai (**18 procentinių punktų**) išaugo išankstinis informavimas apie patikrinimą – **78%** atvejų buvo iš anksto pranešta apie būsimą patikrinimą (ankstesniuoju laikotarpiu - **60%**);
- ❖ Keičiasi patikrinime dalyvaujančių įmonės darbuotojų skaičius – **neplaniniuose** patikrinimuose dažniau užimami 2 darbuotojai (padidėjo **9%**, nuo 33% iki 42%), kai anksčiau dažniau dalyvaudavo tik 1 įmonės darbuotojas; analogiškai ir **planiniuose patikrinimuose** - taip pat dažniau užimami 2 darbuotojai (padidėjo **7%**, nuo 24% iki 31%);
- ❖ Šiek tiek sumažėjo informavimas (**2%**, nuo 98% iki 96%), už kokių reikalavimų pažeidimą buvo pritaikytos poveikio priemonės ir kaip ištaisyti neatitiktį;
- ❖ Ženkliai išaugo **rašytinių rekomendacijų teikimas iki metų veikiančiose įmonėse** dėl patikrinimo metu užfiksuotų pažeidimų – jei ankstesniuoju vertinimo laikotarpiu po patikrinimo 75% atvejų pažeidimų neužfiksuota (likę 25% - teikiamos rašytinės rekomendacijos), tai dabar pažeidimų neužfiksuota tik 53% atvejų, o likę **47%** - rašytinės rekomendacijos;
- ❖ Pasikeitė **palankiausiai patikrinimą vertinančių** įmonių kategorija – jei ankstesniuoju laikotarpiu palankiausiai patikrinimus vertino **iki metų veikiančios įmonės**, tai dabar palankiausiai patikrinimus vertina **nuo 2 iki 5 metų veikiančios įmonės**.

Dažniausios verslo pastabos dėl patikrinimų ir inspektorių darbo vertinimo

- ❖ **Nebuvo iš anksto informuota apie patikrinimą:** vykdant metinį planinį patikrinimą, turėtų informuoti apie tai įmonę iš anksto, nes sutrikdoma įmonės veikla, suplanuoti tai dienai susirinkimai, komandiruotės, tikrinamo padalinio vadovas tai dienai turi atsaukti visus iš anksto suplanuotus darbus, susitikimus su tiekėjais, nes inspektoriai patikrinimą vykdo visą darbo dieną.
- ❖ **Priekaištai dėl patikrinimų: sunkiai suprantama sistema** apskritai, tikrinimas turėtų būti įvežant prekę į Lietuvą arba gamintojus tikrinti, o ne galutinį tašką - mažmeninės prekybos vieta. Neįmanoma mažai įmonei kaip mūsų viską išmanyti ir **sekti vis naujus įstatymus**, nes tam reiktų atskiro etato, to mažos įmonės tikrai negali sau leisti.
- ❖ **Pastabos dėl inspektorių elgesio ir darbo kokybės:** tikrintojų požiūris jau atvykus buvo "prokurorinis", buvo sudėtinga išaiškinti susidariusią situaciją, techninę klaidą dokumentuose pripažinom iš karto, nurodėme kur klausiamos medžiagos buvo realiai sunaudotos, tačiau vis tiek buvome kaltinami be jokios galimybės gintis. Prašant paimti pašaro, kurį kaltino gaminant su uždraustomis medžiagomis, mėginius ir ištirti už mūsų pinigus inspektoriai tai daryti atsisakė; inspektoriams pritrūko logikos ir geranoriškumo, **pasigendu mandagesnio bendravimo**.

Kontrolės institucijos turėtų mokyti kontrolierius ne tik to - ką tikrinti, tačiau ir **KAIP tikrinti** (susipažinimas, pokalbis, susipažinimas su dokumentais, dokumentų peržiūra kartu su kontroliuojamo asmens paaiškinimais, paklausimai esant neišskumams dėl dokumentų formavimo sistemos supratimo ir pan.), tai apimtų veiklą pagal kontroliuojančios įstaigos nustatytus kontrolierių veikos standartus ir procedūras, su kuriais kontroliuojamas asmuo turėtų būti iš anksto supažindintas. **Derėtų laikytis profesinės etikos principų** patikros atlikimo metu. Kontrolės procedūros turėtų būti atliekamos remiantis **geranoriškumo principu**, siekiant procesų tobulinimo, ko AVNT dar nepasiekė (VMI situacija geresnė). Be to, derėtų taikyti kontroliuojančio asmens atžvilgiu jo **veikimo peržiūrų procedūras**, kurios suteiktų galimybę (kontrolės proceso atlikimo) galimybę peržiūrėti bei įvertinti kitiems nesusijusiems bet procesus suprantantiems asmenims. Kontroliuojančio asmens vykdoma kontroliuojamo asmens veiklos įvertinimo aptarimas po jo veiklos patikros turėtų būti realus, tačiau, pasitaiko, jog, tai tik formalumas. Remiantis atskiro kontrolieriaus pateikta nuomone patikros ataskaitoje svarstymai viršesnėse institucijose vykdomi atskiromis pakopomis (audjto kokybės kontrolės komitetas, LAR prezidiumas, AVNT), kuomet kiekvienu atveju kontroliuojamajam reikalinga aiškintis tais pačiais klausimais. Kontroliuojamasis yra apribotas tik tuo, jog teikia paaiškinimus dėl atskiro kontrolieriaus pateiktos nuomones bei vertinimų. **Dera kontrolierius rotuoti bent kas 4 metus**, nes tokia žmogaus prigimtis - kai jo ego kartu su galimybe taikyti biurokratinės priemonės tampa įprasta praktika.

- ❖ **Nusiskundimai dėl teisės aktų reikalavimų taikymo** ir kitos bendro pobūdžio pastabos: veiklą vykdu daugiau nei 10 metų, planiniai patikrinimai vyksta kas 2 metus ir vis apie tą patį. Laiko gaisimas ir mokesčių mokėtojų bereikalingas lėšų svaistymas; **patikrinimo ataskaitos pateikimas užtruko per ilgai**; **atsižvelgti į įstaigos paslaugų apimtį**, nes keliami vienodi reikalavimai tiek slaugos skyriui, tiek didelėse klinikose.